

Az 1970-es és 1980-as években még évi 6-8 rendezvényre került sor. A Magyar Meteorológiai Társaság számára az 1977–1980 közötti időszakról készült beszámoló szerint több mint húsz előadó- és vitaülést tartott, amelyeken 450–500 főnyi szakember aktivizálódott. A bánya- és barlangklíma-vizsgálatokról szóló tudományos viták is elősegítették, például, hogy 1982-ben „A barlangok éghajlati és bioklimatológiai sajátosságai” című szakkönyv a Magyar Meteorológiai Társaság szakírói nívódíját nyerte el.

1976. július 23-án 17 óra 21 perckor került sor az első időjárás-módosító beavatkozásra Magyarországon a Siklós-Villányi-hegység Tenkes-hegyi kilövőállomásáról. Ezt követően 1977-ben már a második vándorgyűlés megrendezésének adott helyszínt Pécs. A Magyar Meteorológiai Társaság XIX. Vándorgyűlése volt ez, amelynek témája a „Jégeső-elhárítás, radarmeteorológia” volt. A kitűnő előadások részletesen elemezték a jégeső-elhárítás elméleti alapjait, lehetőségeit és műszaki feltételeit. Ezt követően a villányi borospincék felé haladva a Tenkes-hegyen szakmai bemutatóra került sor. A kellő alaposággal megszervezett szakmai bemutatón minden rendben volt, de a verőfényes, tiszta kék augusztusi égbolton

nem csupán viharfelhőt, de egy árva cumulust sem lehetett látni. Dél előtt 11 órakor a vándorgyűlés résztvevői a Tenkes-hegyen elhelyezkedve hanyatt fekve várták a bemutatót, és a sikeresen fellőtt rakéták útját nagy figyelemmel kísérték.

A Pécsi Csoport 1988-ban nagy sikerű nemzetközi konferenciát szervezett „Karszt és klíma” címmel.

1990 után a mecseki szénbányák bezárták kapuikat, az uránbányászat is megszűnt.

Bár a jégeső-elhárítás első kísérleti fázisa befejeződött (elsősorban az anyagi bázis szűkítése miatt), a Pécsi Csoport programjában továbbra is napirenden maradtak az elméleti kutatások. Ennek eredményeként 2004-ben Geresdi István Felhőfizika című könyve kapta meg a Magyar Meteorológiai Társaság szakírói nívódíját.

2008-ban ismét Pécsen került sor vándorgyűlésre. A Magyar Meteorológiai Társaság XXXII. Vándorgyűlésének témája az „Éghajlat” volt a katonai meteorológia aktuális kérdéseivel. A téma természetszerűen biztosította a magas színvonalú előadásokat és vitát. Emellett a kulturális kísérő programok színes skáláját ígérte sok újdonsággal „Pécs Európa kulturális fővárosa 2010” címre készülve.

MMT – DEBRECENI CSOPORT

DEBRECEN REGIONAL GROUP OF MMT

Szász Gábor¹, Lázár István²

¹MMT Tiszteletbeli Elnöke, 4029 Debrecen, Csapó utca 98

²Debreceni Egyetem, TTK, Meteorológiai Tanszék 4010 Debrecen, Pf. 13., lazar.istvan@science.unideb.hu

Összefoglalás. Az 1978-ban alakult Debreceni Csoport tevékenységének legfontosabb elemeit foglaljuk össze.

Abstract. The most important events of the Debrecen Regional Group are summarised.

A meteorológiai ismeretek gyarapodása, valamint az ezektől tudományok széleskörű szervezett tevékenysége nyomán kialakultak azok az érdeklődő civil csoportok, melyek az idő folyamán valamely ismeretkörben önálló társadalmi csoporttá szerveződtek. Az önszerveződés útján nagyszámú tudományos társaság alakult meg, melyeknek egyike az MMT. Az utóbbi évtizedekben ezek társaságok, melyeknek működése az érdeklődés miatt az országos jellegűen belül regionális csoportok alakultak ki, s így képződött a régió szerinti tagolódás. Ennek elsődlegesen az az oka, hogy a régió-időjárás, éghajlat valamilyen kérdéskörben vagy körökben a tényszerű kölcsönhatás eltérő formában nyilvánul meg. A Magyar Meteorológiai Társaság alapításának kezdete óta az általános meteorológiai irányú érdeklődés és klimatikus hatások-kölcsönhatások társadalmi tevékenységet formáló következményeknek rendszerbe foglalása egyre növekvő szerepet tölt be. A régiók klímája, illetve az időjárási hatások sajátos változékonysága az előrehaladás, fejlődés alakulásában olykor akadályozó, máskor serkentő szerepet tölt be. Az éghajlat-gazdálkodás rendszere áttekinté-

sének tényszerű nyomása, olykor szükségletet alkot, amely alapján a tennivalók és az eredmény (következmény) reálisan becsülhetővé válik. Az MMT regionális csoportjának e vonatkozásban rendkívül fontos tevékenysége nem csupán az egyszerű ismeret-gyarapodást, igyekszik szélesíteni, de olyan régió belüli feladatokat is megfogalmaz, amelyet a régió belül kell elvégezni.

Az MMT Debreceni Csoportja – a többi csoporttal együttesen – tevékenységének célja lényegében adaptációs folyamatnak tekinthető, vagyis az ismeretszerzés és annak hasznosítása (szellemi, technikai) a környező klíma figyelembevételével. Összefoglaljuk azokat a témaköröket, amelyek a különböző, az MMT téma-ismertető előadói, legnagyobbbrészt a helyi felsőoktatási intézmények oktatói, kutatói voltak, de ezek mellett nagy fontosságúak voltak azok a rendezvények, amelyeket társ-szakterületek képviselői közösen rendeztek meg: Magyar Agrárszövetség, Hidrológiai Társaság, Talajtani Társaság. E társaságokkal kialakult kapcsolat sok évtizedre nyúlik vissza. Az előadások jellege volt többek között a klimatikus folyamatok tényezői összefüggéseinek ismertetése. (Rend-

kívül nagy a tudatlanság tapasztalható még egyetemi oklevéllel rendelkező szakemberek között is.) Az előadó saját kutatási eredményire épülő előadás, elsősorban az egzakt ismertetés, numerikus módszerek és alkalmazhatóság lehetséges határai (matematikai statisztika). Az előadások, vitaülések főbb témái a DATE szervezésében:

Klimatológia: Magyarország klímájának, növénytermesztésének kölcsönhatása; főbb éghajlati elemek és a búza, kukorica termőtájak szerinti kapcsolata; a főbb növények kiemelkedő termése és annak gyakorisága a főbb termőtájakon; a hőmérséklet és a csapadék havi átlagértékeinek statisztikus összefüggése (szórás-elemzés, 13

Az előadások, vitaülések főbb témái, előadók a KLTE, DOTE, szervezésében: Mórík József a levegőszennyeződés városban és környezetében több alkalommal adott elő Debrecenben és Nyíregyházán.

KLTE Meteorológiai Tanszékéről. Justyák János előadásai voltak: A szőlő mikroklímája Tokaj-hegyalján; Borospincék mikroklímája; Paradicsom, burgonya mikroklímája; Jakucs Péter, Justyák János és Nagy Lajos többször tartott közös előadást. Tar Károly: Magyarország szélklímája (18 közlemény); Szegedi Sándor: Városklíma mérések

A Síkfőkút Projekt bejárata

Meteorológiai állomás a talajon

Automata pszichrométer a tornyon

havi hazai idősor alapján); termések és a főbb elemek időbeli trendjének elemzése; az éghajlatváltozás reális megnyilvánulása és a növénytermesztésre hasznosítható megállapítások.

Agroklimatológia: klimatikusan lehetséges produkció becslések módszerei; az aktuális nagytársaságú produkció főbb növényekre, a sugárzási energia hasznosítása, a főbb növények fejlődési szakaszaiban; a csapadék változékonysága 23 hazai agroökológiai körzetben (havi átlagok, különböző havi értékek valószínűségének eloszlásfüggvények szerint; szórás, CV, mm, %); potenciális evapotranspiráció és a csapadék ellátottság viszonya; Magyarország fő termőtájai

Agrometeorológia: a sugárzási energia és a látens hő arány Magyarországon (térképek, Budyko modell szerint); a potenciális és a tényleges párolgás mezoléptékű becslésének lehetősége növénytermesztési célokra; talajnedvesség, vízmérleg; a talajnedvesség értékrendje 0-100 cm, 10-es rétegekre (1903-2000); csapadékos, átlagos és száraz évszámok a termés nagysága szerinti vízhasznosítási állandó értékeinek becslése.

Egészségügy sajátos összefüggés meteorológiai helyzetműteti beavatkozás (sebészet, szülészet, baleset). Főként a korábbi évtizedekben, sugárzás klimatológia (bőrklínika); előadók az egyetemi karokról, a DOTE klinikai osztályairól, személyi javaslat kérése előadásra

Történeti tények. A Debreceni Csoport 1978-ban alakul meg, akkor még Hajdú-Bihari Csoport néven. 1989. januárjától: elnök: Justyák János, társelnök: Szász Gábor, titkár: Tar Károly. 1994.04.25.: elnök: Tar Károly, társelnök: Szász Gábor, titkár: Zilinyi Vilmos. 2004: elnök Tar Károly, titkár: Lakatos László. 2007.03.22.: elnök: Szegedi Sándor, titkár: Jákfalvy Mihály. 2010.10.29.: elnök: Szegedi Sándor, titkár: Jákfalvy Mihály. 2012: elnök: Szegedi Sándor, titkár: Tóth Tamás. 2014.: elnök: Szegedi Sándor, titkár: Lázár István.

Vándorgyűlések Debrecenben Eddig háromszor látta vendégül Debrecen az MMT Vándorgyűlését. Az elsőre még a területi csoport megalakulása előtt került sor, a legutóbbira pedig a a VII. Erdő és Klímakonferenciával közösen. Témák: IV. (1958): A Hortobágy agrometeorológiája; XXVII. (1993): Éghajlati idősorok statisztikai prob-

lémái; XXXIV. (2012): Meteorológiai ismeretek gyakorlati hasznosítása.

A debreceni területi csoport tevékenységének egy speciális területe az 1972-ben Jakucs Pál ökológus professzor és Justyák János professzor által közösen indított két évtizedes kiterjedésű Síkfőkút Project, ami a Síkfőkúti egy hektár kiterjedésű cseres tölgyes erdő teljes vertikális metszetében és vele szomszédos füves kontroll mintaterületen felállított komplex műszer együttes mérési sorai alapján az erdő biomassza produkciója és az időjárás alakulása közötti kapcsolatrendszer részletekbe menő feltárását célozta. Ebből a programból nőtt ki az *Erdő és klíma konferenciák* sorozata, melyek megszervezésében és az azokon való részvételben területi csoportunk tagjai is alapvető szerepet vállaltak:

I. Erdő és klíma konferencia (Noszvaj, 1995) A Kossuth Lajos Tudományegyetem Meteorológia Tanszéke, A Magyar Meteorológia Társaság Debreceni területi csoportja és az Országos Erdészeti Egyesület szervezésében,

II. Erdő és klíma konferencia (Sopron, 1997) a Kossuth Lajos Tudományegyetem Meteorológia Tanszéke, a Soproni Egyetem Termőhelyismeretani Tanszéke, a Magyar

Meteorológia Társaság Debreceni területi csoportja, az Országos Erdészeti Egyesület és az MTA Debreceni Területi Bizottságának Meteorológia Munkabizottsága szervezésében,

III. Erdő és klíma konferencia (Debrecen, 2000). A KLTE Meteorológia Tanszéke, a Debreceni területi csoportja és az MTA Debreceni Területi Bizottságának Meteorológia Munkabizottsága szervezésében.

IV. Erdő és klíma konferencia (Sopron 2004) a Nyugat-Magyarországi Egyetem szervezésében

V. Erdő és klíma konferencia (Mátrafüred 2006) a Nyugat-Magyarországi Egyetem szervezésében,

VI. Erdő és klíma konferencia (Nagyatád 2009) a Nyugat-Magyarországi Egyetem szervezésében,

VII. Erdő és klíma konferencia (Debrecen 2012), Az MMT, a DE, TTK Földtudományi Intézet Meteorológia Tanszéke, az TTK Ökológiai és Biológiai Intézete Növénytan Tanszéke, az Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Soproni Erdőmérnöki Kar Környezettudományi Intézete, az MTA Erdészeti bizottsága és az OMSz támogatásával.

MMT SZEGEDI TERÜLETI CSOPORT

SZEGED REGIONAL GROUP OF MMT

Gulyás Ágnes¹, Makra László²

¹Szegedi Tudományegyetem, Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2. agulyas@geo.u-szeged.hu

²SZTE Gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet 6800 Hódmezővásárhely, Andrássy út 15., makra@geo.u-szeged.hu

Összefoglalás. A Szegedi Csoport hatvan évvel ezelőtt alakult meg. A rövid közlemény az elmúlt 60 év legfontosabb eseményeit foglalja össze.

Abstract. Szegedi Regional group of MMT was formed sixty years ago. The present short communication tries to summarize the most important events of 60 years.

Míg a Magyar Meteorológiai Társaság alapításának 90., addig az MMT Szegedi Területi csoportja a 60. évfordulóját ünnepli az idén. A területi csoport 1955-ben alakult Wagner Richárd egyetemi tanár elnökségével.

Wagner professzor egészen 1972-ben bekövetkező haláláig aktívan szervezte a csoport életét. A tagság részben kollégákból, középiskolai tanárokból, illetve a kevéssel ezelőtt (1954-ben) alakult Éghajlattani Tanszék hallgatóiból állt. Évi néhány előadó ülésen a tudomány legújabb eredményeit mutatták be neves hazai előadók, amelyek részben a szegedi Éghajlattani Tanszéken, részben pedig más vidéki városainkban zajlottak (Kecskemét, Pécs). Wagner professzor a mikroklíma kutatások atyjaként a területi csoport előadó ülésén maga is gyakran volt előadó ebben a témában, illetve

többször hívta meg e tudományterület művelőit (Kiss Árpád, Boros József).

1973-ban Péczely György került a területi csoport élére. Elnöksége alatt 1975-ben nagyszabású ünnepi ülésorozattal és ifjúsági klubdelutánnal emlékeztek meg a csoport megalakulásának 20. évfordulójáról. Péczely professzor elnöksége alatt is folytatódott a hagyomány, mely szerint évi 3–4 előadást szervezett a csoport, amelyek a meteorológia-klimatológia témák mellett légszennyezési kérdéseket is egyre gyakrabban érintettek. A csoport szoros szakmai kapcsolatokat épített ki a SZOTE Közegészségtani Intézetével és a szegedi Közegészségügyi és Járványügyi Állomással (KÖJÁL, mai jogutódja az ÁNTSZ), az ismeretterjesztő munkában is sokszor közösen vettek részt. Mivel Péczely

Az MMT Szegedi Területi csoportjának tisztségviselői az elmúlt 60 évben:

	<i>elnök</i>	<i>titkár</i>
<i>1955-1972</i>	Wagner Richárd	Boros József
<i>1973-1984</i>	Péczely György	Kiss Árpád
<i>1986-2005</i>	Koppány György	Makra László
<i>2005-2014</i>	Makra László	Sümeghy Zoltán
<i>2014-</i>	Gál Tamás	Gulyás Ágnes

területi csoport élére. Elnöksége alatt 1975-ben nagyszabású ünnepi ülésorozattal és ifjúsági klubdelutánnal emlékeztek meg a csoport megalakulásának 20. évfordulójáról. Péczely professzor elnöksége alatt is folytatódott a hagyomány, mely szerint évi 3–4 előadást szervezett a csoport, amelyek a meteorológia-klimatológia témák mellett légszennyezési kérdéseket is egyre gyakrabban érintettek. A csoport szoros szakmai kapcsolatokat épített ki a SZOTE Közegészségtani Intézetével és a szegedi Közegészségügyi és Járványügyi Állomással (KÖJÁL, mai jogutódja az ÁNTSZ), az ismeretterjesztő munkában is sokszor közösen vettek részt. Mivel Péczely